СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 150. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 2-го серпня 1945. No. 150. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, August 2, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ДЕВЯТЬ БІЛІОНІВ ДЛЯ РОЗБУДОВИ ПРОМИСЛУ В НАЙБЛИЖЧІМ РОЦІ

Департамент торгівлі у Вашингтоні оприлюднив звіт із студій над розбудовою підприємств в найближчому році. Із звіту виходить, що 7,000 американських підприємств готові видати більше ніж 9 біліонів долярів на розбудову й поширення промислу. Крім цього підприємства прилюдної обслуги, як електрівні, залізниці і ґазівні, призначили півтора біліона на розбудову своїх плянів.

Інтересне, що ті підприємства, які у воєнному часі не дістали від уряду замовлень, тепер плянують найширшу діяльність. Заповідають теж, що поширення підприємств буде сфінансоване в більшій частині власною готівкою, а лише якась частина з позичок.

ЗАПОВІДАЮТЬ 4-ДЕННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ В ЗИМІ.

Усі воєнні підприємства, включаючи й залізні гути, будуть працювати лише 4 дни в тижни наступної зими внаслідок недостачі вугілля. Таке заповідає бюро Солідного Топлива у Вашингтоні. Єдина рада, щоб так не сталося, як каже оповістка, є така, щоб армія дозволила 20,000 воякам-майнерам вернутися до своєї праці. Секретар Ікес, як адміністратор топлива, заповідає, що наступна зима буде дуже критичною для цілого населення ізза недостачі топлива.

ПЕРЕВОЗЯТЬ ЛІТАКАМИ ВОЯКІВ НА ЗАХІДНЕ ПОБЕРЕЖЖА.

Зогляду на переладовання залізниць перевозом вояків і недостачі виряду армія Злучених Держав заповідає, що буде перевозити вояків літаками зо східніх портів на західнє побережжа по 25,000 у місяць. У такий спосіб армія буде могти розпустити яких 3,500 вояків для обслуги залізниць вже в недалекому часі. Крім цього ще цілий баталіон колишніх залізничників, які тепер служать на европейськім терені, повернуться домів і стануть до праці на своїх давніх становищах.

Для повітряного транспорту вояків будуть ужиті торговельні літаки на підставі контрактів, заключених підприємствами й армією.

ЗАЛІЗНИЦІ СПІЗНЯЮТЬСЯ З НЕДОСТАЧІ РОБІТНИКІВ.

Західній Директор залізничої Транспортації В. Ф. Кірк оприлюднює, що від 1. липня спізнилося разом 2,125 залізничих потягів пересічно по дві години Це сталося ізза недостачі робітників. І так на 750 потягах не було доволі персоналу для обслуги потягів, а 851 потягів спізнилося ізза недостачі механіків для пересування рейків. Щоб недопустити до завозу, треба було пустити 13,000 ваґонів на інші шляхи, ніж первісно було пляновано.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ДОПУЩЕННЯ КОРЕСПОНДЕНТІВ ДО СОВЄТІВ.

Бувший пресовий секретар в Білім Домі з часів президента Рузвелта, Стефан Т. Ирлі, виявив, що президент Труман має на цілі домагатися допущення американських кореспондентів до Совєтів із правом писати про всі новости. Ирлі не сказав цього виключно про Росію, лише ужив загального вислову, кажучи в розмові з ґазетярами в Ст. Луїс: „Заки президент виїде з Потсдаму, він візве, коли ще не візвав досі, уряди, представлені в теперішній нараді, щоб вони допустили американську пресу до звідомлювання про всі новини в їхніх краях."

ҐЕНЕРАЛ РУЗВЕЛТ ПЕРЕХОДИТЬ ДО ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ.

Воєнний департамент у Вашинґтоні оприлюднив вістку, що ґенерал Еліот Рузвелт, син призидента покине військову службу з днем 15. серпня і вернеться постійно із свого становища заки ще появилися в пресі вісти про його позички і інші фінансові трансакції. Для точности подано, що ґен. Рузвелт зголосив аплікацію 11. травня, а поголоски в ґазетах появилося 23. червня. Заки Рузвелт покине службу, він покінчить 2-місячну відпустку, на якій він тепер перебуває. Рузвелт вступив до військової служби в жовтню 1940. року в ранзі капітана.

Ґенерал Рузвелт напятнував як „брехню" всякі вісти, начеб то його батько, покійний президент, помагав йому у його фінансових трансакціях. Це відноситься передусім до цієї позички, яку Еліот затягнув від президента Ґрейт Атлантик енд Пасифик Ті Компані на $200,000, а яку опісля сплачено готівкою за $4,000.

Злучені Держави видали понад 50 біліонів заграницею

Упродовж останніх чотирьох і трьох четвертин року, коли то ведено війну, Злучені Держави видали заграницею $11,437,000,000. Крім цього на підставі Ленд-Лізу вислано заграничним державам-союзникам матеріялів вартости $39 біліонів, отже разом понад 50 біліонів. Це дає річно понад 10 біліонів долярів. Ці цифри оприлюднив Адміністратор Чужинної Економії, Ліо Т. Кравлі. Він каже теж, що взаміну чужинні держави видали в Америці яких $8,800,000.000. Все те сталося вчасі від 1. липня 1940 до 31. березня 1945.

В додатку до видатків Америка дала ще позичок на сусму $1,100,000,000.

МАРШАЛ АЛЕКСАНДЕР НОВИМ ҐЕНЕРАЛ-ҐУБЕРНАТОРОМ КАНАДИ

З Лондону наспіли вісти, що король іменував полевого маршала Гаролда Р. Л. Дж. Александра новим ґенерал-ґубернатором Канади на місце дотеперішнього ґубернатора ирла Атлона. Сер Гаролд Александер відзначився у війні на становищи головного команданта на терені Середземного моря. Його високо цінять у британських військових колах для його таланту. Становище ґенерал-ґубернатора Канади вважається за одно з найвищих становищ в урядах Великої Британії.

ПРОГОЛОСЯТЬ ПЛЯН АДМІНІСТРАЦІЇ НІМЕЧЧИНИ

З хвилею покінчення нарад Трьох Потуг департамент стейту оприлюднить пляни адміністрації Німеччини. Ці пляни були випрацювані перед виїздом президента Трумана в Европу і мали дати підставу під наради в Потсдамі. Пляни мають бути лише тимчасові, бо нема часу випрацювати всього основно. Щойно за який рік появляться пляни для адміністрації Німеччини в подробицях.

ПРОГОЛОСИЛИ ПЛЯН СВІТОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ Й ОСВІТИ

Департамент стейту оприлюднив начерк статут для заложення світової Орґанізації Культури й Освіти. Він обіймає 15 розділів, складених у подібний спосіб, як Чартер Обєднаних Держав з конференції у Сан Франсиско. Членами цеї орґанізації є держави, які належать до Орґанізації Обєднаних Держав. Орґанізація культури й освіти ввійде в життя, коли хоч 20 держав з орґанізації Обєднаних Держав заявляться за ню і зголосять своє приступлення.

Конференція в Потсдамі на укінченню

Конференція Трьох Потуг у Потсдамі, що була перервана через відїзд британських делеґатів на вислухання результатів британських парляментарних виборів, була перервана вдруге через недугу Сталіна. По його видужанню конференцію продовжувано і вона мала би покінчитися в середу.

Зараз по закінченню конференції президент Труман відїде на стрічу з британським королем Юрієм VI., а в Потсдамі відбудеться ще конфеернція міністрів заграничних справ Трьох Потуг. Стріча Трумана з королем відбудеться на однім американськім кружляку. По повороті до Америки президент зложить американському народови рапорт з конференції.

ЧОРЧИЛ БУДЕ ПРОВІДНИКОМ ОПОЗИЦІЇ

Нововибраний британський парлямент відбув у середу своє перше засідання. Є це чисто формальна сесія, що має на цілі тільки вибрати президента палати. Врочисте відкриття парляменту відбудеться 15. серпня. Всіх цікавить, що скаже король у троновій промові про заповіджене Партією Праці соціялістичне законодавство.

Опозицію проти уряду буде вести Чорчил. Ліберальна Партія не приступила до коаліції з Консервативною, вважаючи за краще держатися як осібна політична одиниця. Комуністи заявилися за Партію Праці, бо, мовляв, вся робітнича кляса мусить держатися разом проти консерватистів, що будуть вилазити зо шкіри, аби унеможливити Партії Праці її конструктивну роботу.

Проф. Гаролд Ласкі, предсідник Британської Партії Праці, заявив на радіо, що Партія Праці буде продовжувати американський „новий розділ". Він казав, що Партія Праці не є революційною в тому розумінню, що вона кидає бомби. „Ми є революціонери в тому розумінню, що хочемо, аби розумний процес демократичного уряду зреорґанізував центральні засади нашої цивілізації. Ми не палимося до вивласнювання маєтку кожної людини. Ми не нарушимо ощадностей малих людей".

ШВЕЦІЯ ДІСТАЄ СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ УРЯД

По шістьох роках правління коаліційним урядом Швеція дістала наскрізь соціялістичний уряд. Премієр уряду Гансон заявив, що Швеція хотіла би приступити до Обєднаних Держав.

ЛОРД ГАЛИФЕКС ВЕРНУВСЯ ДО БРИТАНІЇ

Ерл оф Галифекс, британський амбасадор до Злучених Держав, приїхав до Британії. Хоча він заявляє, що приїздить на річні вакації, загально сподіваються, що супроти приходу до влади Партії Праці, він уже до Вашингтону не вернеться.



ЧЕРЕЗ ЦІЛУ ДОРОГУ ОДНАКОВО.—Перші, що прибули з Пацифіку просто з Ето, оці Єнки станули в ряд, щоб провірити себе на болотнистім оболоню у пристані в Манілі. Вони виїхали з Леґгорн в Італії, перебули 40 днів дороги у правдивім поті чола, а коли їх спитали, як їм поводиться, то відповіли, що серед болота й дощу на Филипинах вони почуваютьсня таксамо, як у соняшній Італії.

ЩЕ РАЗ БОМБАРДУЮТЬ НАҐОЮ

Кепська погода, що навістила околицю, де стоять літаковози Третьої Фльоти, що бомбардують округу Токія, не здержала воєнних операцій фльоти проти намірених цілей. Літаки далі бомбардували цілі, що їх щойно перестали бомбардувати попереднього дня. Внаслідок кепської погоди одначе бомбардовання сконцентровано найбільше на летнища в окрузі Наґої та на фльотну базу в Майзуру.

У цих операціях знищено або ушкоджено ворогови дальших 89 літаків та затоплено або ушкоджено 8 кораблів, у тому числі три воєнні. Між тими останніми є один новий кружляк та два нищителі.

ОСТЕРІГАЮТЬ ЯПОНЦІВ ЩОДО БОМБАРДУВАННЯ МІСТ.

Американські летуни розкидали з літаків летючки по Японії, подаючи в них лісту 12 міст, що будуть тепер бомбардовані, та остерігаючи при тому японське цивільне населення держатися осторонь від тих міст.

У цій осторозі американська команда заповідає, що означених пойменно 12 міст призначені на знищення вогненними бомбами, скиненими з бомбовиків „Бі-29".

АМЕРИКА ОСТЕРІГАЄ ЯПОНСЬКИЙ УРЯД ЗА ТРАКТУВАННЯ БРАНЦІВ.

Американський уряд видав публичну осторогу японському урядови в справі його трактування американських воєнних бранців. Коли саме американський уряд у минулий вівторок остеріг 11 японських міст перед наближаючимся бомбардуванням, японський уряд пересунув у ті міста американських воєнних бранців. Після бомбардування тих міст японське радіо потім подавало, що між жертвами бомбардування є певне число американських бранців з таборів у тих містах.

Американський уряд звертає увагу японському урядови, що таке трактування воєнних бранців противиться постановам міждержавних конвенцій, підписаних Японією, та загрожує, що потягне японський уряд до відповідальности за такі вчинки.

ОКІНАВСЬКІ ЛЕТУНИ НИЩАТЬ КІЮШУ.

Американські бомбовики, базовані на острові Окінаві, поносять далі головний тягар повітряної війни проти Японії. Вони розбивали летнища й корабельні інсталяції в окрузі Кіюшу та здовж азійського побережжя.

Від 3. липня бомбовики ґенерала Кенія затопили або сильно ушкодили 250 ворожих кораблів, що разом мали поємности понад 250,000 тон.

У війні проти японських військових сил у Китаю велику ролю відограють „повітряні приватіри" та „морські корсарі".

ЯПОНСЬКІ НЕВДАЧІ У БУРМІ

Аліянтські війська в Бурмі начислили понад 7,000 вбитих японських вояків, що згинули, пробуючи дістатися в пастки в південній Бурмі до ріки Сітанґу.

Дальша боротьба в Бурмі концентрується здовж залізниці з Ранґуну до Манделею.

КИТАЙСЬКІ НЕПОВОДЖЕННЯ.

Китайська команда признала, що японські війська ще далі посуваються у напрямі Нанчанґу з південної частини провінції Кіянґсі та що вони добули назад американську повітряну базу в Каґсієні.

Завзяті бої йдуть коло міста Кіяна. Китайці знищили японцям 15 річних човнів.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД НА СІМ НІМЦІВ.

У німецькім місті Дармштадті закінчилася розправа проти 11 німецьких цивільних осіб, обвинувачених за вбивство 6 американських воєнних летунів коло міста Русельгайму дня 6. серпня 1944. року. Судила їх американська військова комісія, зложена з 6 американських офіцирів під проводом ґенерала Дейвидсона. Розправа тривала 6 днів.

Сім підсудних засуджено на смерть, 1 звільнено, а 3 засуджено на довшу вязницю. Між тими, що мають бути повішені, є дві жінки. Є між ними теж один урядник націстичної партії та один німець, що колись жив 4 роки в Ню Йорку. Засуджені приняли присуд без вияву почувань; тільки одна жінка, котра відограла головну ролю в підюджуванню юрби до вбивства летунів, почала істерично плакати. Німецькі адвокати, що боронили підсудних, признали, що суд судив справедливо, а критикували тільки те, що суд приняв самопризнання обвинувачених, підписані ними в вязниці.

Підчас своєї остаточної промови адвокат Катлер говорив: „Головну вину за цей вчинок поносять люди, яких тут нема: націстичний уряд і Ґебельс". Цеж міністер пропаґанди підбехтував німецький нарід і вклав у них ненависть до американських і британських летунів, коли він казав їм: „Німецький нарід буде знати, як покінчити з тими бандитськими летунами".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинче число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧАРТЕР ПОТВЕРДЖЕНИЙ

У минулу пятницю американський сенат потвердив 89 голосами проти 2 так званий чартер забезпечення, на котрий спирається організація Обєднаних Держав, уплянована на конференції в Сан Франсиско. Є це подія величезної ваги для світової політики, хоча вона покищо не стрічається з широким розголосом, на який заслугує, зогляду на справжню сензаційність висліду британських виборів.

На основі рішення американського сенату Злучені Держави нарешті приступають до міждержавної організації, до якої їх при кінці першої світової війни затягав ще президент Вилсон, а до якої їх не пустила тоді опозиція завзятих партійних загорілців та неменше завзятих американських ізоляціоністів. Значиться, тепер зроблено те, що Злучені Держави могли зробити чверть століття тому.

Багацько можна спекулювати про те, що було би в світі сталося, якби президентови Вилсонови було вдалося тоді те, що вдалося тепер головно завдяки заходам покійного президента Рузвелта. Серед американського народу є нині поважне підозріння, що колиб Злучені Держави були приступили до Ліґи Націй, то може події світові з того часу булиб зовсім інакше та може й не було би тепер другої світової війни. На цім підозрінню спирається віра, що одинокою нагодою для запобіження новій війні є власне повстання подібної організації при активній співучасти Злучених Держав. Число голосів сенаторів, що заявилося за чартер нової організації, дрібне число його противників, що робить це рішення майже однодушним, та скорість, з якою прийшло до переведення ухвали, — все це вказує, як глибоко ввійшли ці думки в свідомість американського народу. Сенатори видно є переконані, що проти загальної струї їм плисти не можливо.

Американський народ знає, що він платить за цю участь у міжнародній організації частиною своєї суверенности: в майбутньому він уже не все буде могти робити в міждержавних справах тільки те, що його урядови забажається, як це було давніше. Як учасник міждержавної організації він буде мати різні обовязки та кошти, які зчасом можуть зростати. Одначе одночасно зо зростом його зобовязань і тягарів зросте його сила, вплив і права, як визначного члена організації, що обіймає просто весь світ. Передусім внаслідок приступлення до міждержавної організації Америка буде мати один з вирішальних голосів при вирішенню питань надходячого мира.

За майже однодушним рішенням сенату стоїть майже однодушна воля американського народу покласти підстави під тривалий мир, і ця американська опінія буде піддержкою для прихильників міждержавної співпраці по всему світі.

Загибіль японської фльоти

Кожному з нас стоїть у памяти неділя 7. грудня 1941 року, коли японські бомбовики заатакували несподівано й в здрадницький спосіб американські воєнні кораблі коло Перл Гарбору. Атака мала на ціли знищити зовсім, або раз на все скалічити американську фльоту до того, аби вона вже не відограла ніякої ролі в війні, яку цим актом Японія проти Злучених Держав піднімала.

Минулого тижня та американська фльота, що мала бути раз на все окалічена, але замісць цього перемінилася на найбільшу фльоту людської історії, відплатилася за Перл Гарбор, розбиваючи японську фльоту на Внутрішньому морю Японії. Великі бомбовики з американських літаковозів били постійно по Куре й інших базах японської воєнної фльоти на Внутрішньому морю. Від тепер Пацифік є вже не перешкодою до перемоги, але дорогою, по котрій піде непереможна інвазія самої Японії.

Удари цих бомбовиків, базованих на наших літаковозах, знищили надії японців, що вони зможуть ще зібрати кілька оставших їм кораблів для доброго вжитку. Найзамітнішим явищем у тому роля різних кораблів американської воєнної фльоти. Найважніший удар, передовсім під душевним зглядом, завдали японській фльоті таки американські нищителі. Ці кораблі, не дивлячися на свою величину, поносять тягар морських боїв. Американські нищителі своїм ударом по великих японських кораблях переконали японців очевидячки про слабість, ба навіть повну немічність, їх боєвої фльоти. Вони заплили відважно до самого входу до заливу Токйо, не оглядаючися на „мінові поля", на прибережні батерії ні великі ворожі кораблі, заатакували там ворожий конвой і знищили його. Цей маневр американських нищителів покрив соромом японську фльоту, що будьщобудь колись була третьою щодо сили фльотою світа.

Цей удар минулого тижня не знищив одначе ще всеї японської фльоти. Таке знищення фльоти зрештою є зовсім неможливим, хоча як повна перемога, бо модерна фльота має сотки кораблів. Одначе нема найменшого сумніву, що головні одиниці ворожої фльоти вже затоплено, знищено огнем або так сильно ушкоджено, що вони вже в цій цілій війні не представляють ніякої боєвої вартости.

На основі донесень можна ствердити зовсім певно, що японський боєвий корабель „Гюґа", що служив теж як літаковоз, затонув у мілких водах та що його верхню надбудову знищено потім зовсім. Цей корабель тепер уже можна зовсім вичеркнути з лісти боєвих кораблів. Поки його буде можна добути й направити, війна напевно скінчиться.

Його сестра, корабель „Ice", теж ушкоджений, теж за всякою правдоподібністю так сильно, що до кінця війни він бою вже бачити не буде могти. „Гаруна", найстарший японський воєнний корабель, про котрого знищення доносили вже нераз, а котрий, як упир, усе ще вертався до життя, нарешті вже так сильно знищений, що цього за цеї війни певно не зробить. Боєвий корабель „Наґато", що має містоти 38,000 тон та носить на собі вісім 16-цалевих гармат, стратив теж усю надбудову й певно вибитий з лінії на довгий час.

У цей спосіб скінчилася доля найбільших японських кораблів. Японія відай має тепер тільки один або два додаткові кораблі, що находяться тепер у направі, а може навіть десь плавають по морю.

Ушкоджено далі Японії 4 літаковози, що становлять від одної третини до двох третин оставшої Японії сили літаковозів. Ушкоджено далі чотири кружляки, отже одну третину японської сили кружляків. Крім цього Японія понесла поважні втрати в своїх нищителях, гарматних човнах і інших легких кораблях.

Нема найменшого сумніву, що американці будуть далі продовжувати свої атаки з минулого тижня та топити або нищити до решти ті кораблі, що їх уже ушкодили. Кожний просто день принесе лісту нових японських морських утрат, будуть розбивати японські кораблі, поки їх усіх не винищать, поки їх тільки стати. Супроти цього постійного зросту японських утрат навіть важко кожну втрату вичисляти.

Коли до цього додати ще те, що американські літаки й воєнні кораблі зробили в японських портах, та на побережжях Японії, то тут можна говорити справді про смерть цілої японської воєнної фльоти. Американці завдали японській фльоті такі поважні втрати, що тепер уже можна вичеркнути японську фльоту як важний чинник для оборони Японії. Це ще не значить, що вже не буде морських боїв. Ворожа фльота всеще має кілька важких кораблів, дещо легких кораблів, значне число субмарин та велике число дрібних човнів, які можна буде вжити для різної себегубної акції. Одначе японська фльота тепер уже не зможе ділати явно, а буде мусіти ділати скрито й несподівано. Вона вже не зможе відограти поважної ролі в обороні Японії перед надходячою інвазією.

Американці кажуть тепер з вдоволенням: Перл Гарбор уже пімщено, хоча день, у котрий японці доконали цього соромного нападу, з памяти американського народу не буде вит ертий ніколи.

Члени нового кабінету в Анґлії

Недавні парляментарні вибори в Анґлії винесли на верх нові особистости, які можуть грати першорядну ролю не лише в самій Анґлії, але теж у всесвітній політиці, отже варта з ними запізнатися.

На першому місци, очевидно, стоїть теперішний премієр Клемент Ричард Атлі. Він став соціялістом „через навернення", як пишуть про нього. Є це несміла людина, без бесідницького таланту, цілковито відмінна від свого попередника Винстона Чорчила. Загально признають, що Атлі строго придержується соціялістичних засад і з переконання є вірний цій доктрині. Він є членом парляменту від 1922 р. і був останніми часами заступником премієра, тому його вважають за досвідченого політика.

Він причисляє себе до британської Лейбор Парті, котрої головою є проф. Гаролд Дж. Ласкі. Із ним не дуже симпатизує Атлі, бо Ласкі перед 2 роками висловився, що Атлі є чесна людина, але неінтересна і не вміє одушевити своїх прихильників. Це вказує, що і карієра Атлі не має світлої минувшини. Одначе його промови, хоч спокійні, то відзначаються льоґікою і мають фільософічний підклад.

Атлі вродився в 1883 р. як син адвоката, що належав до Консервативної Партії і був предсідником Правничого Товариства в Лондоні. Після покінчення університету в Оксфорді Атлі посвятився адвокатурі. Як адвокат мав нагоду приглянутися нужді в лондонській дільниці Іст Енд і це спонукало його стати суспільним працівником. Раз навіть став до праці в корабельних доках і перейшов до Лейбор Парті. У першій світовій війні Атлі брав участь в виправі на Ґаліполі і дослужився ранґи майора. Після війни пустився на політичну карієру й успішно кандидував на посадника в місті Степні в 1920 р. Вже в 1922 р. був вибраний як член парляменту і став секретарем тодішного премієра з Лейбор Парті, Ремсія МекДоналда. Вчасі теперішньої війни він гостро виступив проти пожертвування Етіопії, Чехословаччини й Еспанії в користь держав Осі. Коли в 1940 р. Чорчил створив перший воєнний кабінет, він запросив Атлія в члени кабінету і цей став заступником премієра вже в 1942 р. Він вславився тим, що проголосив Атлянтійський Чартер, а останніми часами взяв участь в конференції в Сан Франсиско і в конференції Трьох Потуг в Потсдамі.

Другим важним міністром в британськім кабінеті є міністер закордонних справ. В кабінеті Атлія це місце займає Ернест Бевин. Він має 64 роки і більшу частину свого життя присвятив робітничому рухови в Анґлії. Він визначається громовим голосом, адміністраційними способностями і зручністю в переговорах. Свою карієру роспочав як фармерський робітник, помічник у робітни, кондуктор на трамваях, а потім став урядовцем робітничої юнії і як такий вів страйк на доках ще в 1899 р. У Бристолю зорґанізував юнію безробітних, а вчасі першої світової війни дістав назначення від уряду, щоб зорґанізувати перевозову службу в пристанях. Після війни він перевів злуку 55 транспортових робітничих орґанізацій в одну краєву юнію і став у ній ґенеральним секретарем.

Бевин був противником політики замирення, яку вів премієр Чемберлейн і так завзято аґітував проти нього, що потягнув за собою робітництво та став предсідником Лейбор Парті. Коли Чорчил став премієром, покликав Бевина на міністра праці в 1940 р. його називали „найспосібнішим чоловіком в британськім промислі".

Новий лорд президент міністеріяльної ради Герберт Стенлі Морисон має 57 літ, Він звісний із свого орґанізаторського хисту, є сином полисмена, за молоду вже віддався робітничому рухови. Був хлопцем до посилок, бюровим службовиком, добився становища урядовця в робітничій юнії і відзначився вчасі муніципальних виборів у Лондоні. Тут став головою міської орґанізації Лейбор Парті в 1934 р. а Чорчил покликав його на міністра домашнього безпеченства. На цьому становищі видав заборону видавати комуністичну ґазету „Дейлі Воркер", заявляючи, що не допустить до створення Пятої Колюмни в Анґлії.

Гю Далтон, новий міністер скарбу, вважається за інтелектуального провідника в Лейбор Парті. Його батько був совітником Анґліканської Церкви. Після покінчення університетських студій він вступив до військової служби і брав участь у виправі проти Італії в першій війні. В державній службі відзначився як фінансовий експерт у міністерстві праці, а потім як підсекретар закордонних справ.

Сер Стафорд Крипс, теперішній міністер торгівлі, походить з аристократичної родини. Його батько це знаний лорд. Після покінчення правничих студій вступив на воєнну службу і був управителем фабрики амуніції в першій війні. Після війни вславився великими заробітками як адвокат, заробляючи по $200,000 річно, Коли став послом до парляменту з рамени Лейбор Парті остерігав нарід перед другою світовою війною і домагався припинення діяльности фашистів.

Чорчил використав способности Стафорда і вислав його як амбасадора до Советів вчасі другої війни. Потім він дістав місію перевести переговори з Індією в справі самоуправи. У 1942 р. став міністром у кабінеті Чорчила і провідником палати послів.

Сер Вилйем Джовит, новий лорд канцлер, був виключений раз з Лейбор Парті за те, що підтримував кабінет МекДоналда. Артур Ґрінвуд, міністер без портфелю, має 65 літ, був урядовцем у міністерстві здоровля і відзначився як автор книжок про суспільну гиґієну.

ДИВНІ НОВИНИ

ҐАЗОЛІНА ЗАГАСИЛА

Ральф В. Ґалаґер, предсідник ради директорів Стендард Ойл Компані оф Ню Джерзі, звідомляє, що його підприємство винайшло дуже сильну, або як кажуть, виско-октанову ґазоліну, яка не горить. Ґазетярський репортер був вчасі проби цеї ґазоліни в четвер 19. липня в кімнатах підприємства в Ракефелер Сентер у Ню Йорку. Коли йому сказали, що це незапальна ґазоліна, він засвітив сірник і кинув його в ґазоліну. Ґазоліна не лише не запалилася, але ще й загасила сірник. Компанія оголошує, що нова ґазоліна зробить беспечним цивільне летунство після війни.

С. МУСІЙЧУК

ЛІТНА ДУМКА

Літо, літо,
Цвите жито,
Вянуть трави у покосах;
Вітер з гаю
Повіває,
Запах сіна геть уносить.

Сонце пражить,
Спека парить,
В тінь ховається худібка;
У водиці,
В чистій річці
Холодяться малі діти.

А я гляну,
В мріях тану,
Думка в далечінь несеться...
Чи там наше
Сіно пахне?
Чи цвите жито, пшениця?

Ані вістки,
Ані чутки,
Ані вітрику буйного
Від родини, з України,
Краю рідного мойого.

—o—

Літо, літо,
Цвите жито,
Вянуть трави, сіно пахне;
Вянуть мрії
І надії,
Літна думка лиш не гасне.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

51)

Шукаючи, з поручення, за документами, надибав Безхатний багато паперів збіжевої біржі, „грейн ексчендж". Став обчислювати, з а ц і к а влений, скільки покійний програв на пшениці. По приблизному обчисленні винесло на девять тисяч. Найшов листи від жінки й дітей з Бучацького повіту в Галичині, датовані пять місяців всього поперед. У листах на милість Божу прохалося батька й чоловіка відозватися, прислати хоч пять долярів оплатити податки. Найшов листи й від виніпеґських „горлинок"; одна писала, що синок вже бігає.

Вдові Гарого післав Безхатний лист. Описав смерть, порадив через польський консулят доходити річей і майна покійного, якщо якесь мав, подав адресу консуляту. Місяців через три одержав відповідь. Жінка й діти Гарого дякували „чужій людині". Чи одержали вони що, чи доходили бодай, Безхатний не довідався.

Забобон забобоном, а лишатися самому в колибі чи в хаті звідки хтось вмер — до приємности не належить. В людині відзиваються атавістичні почування, жах далеких предків перед незрозумілими їм природними явищами, віра у всяких вовкулак і духів. Розум диктуючо переконує в одному, а атавізм йому перечить. І часом перемагає. Додати до атавізму темну ніч, шум ліса, вовчі завивання і те, що найближча людська душа живе у віддалі пятьох миль, тож нічого дивного, що вразливому Безхатному не раз здавалося — ось відчиняться двері колиби й увійде покійник! Однак привик.

В розмовах з фармерами висловився Безхатний, що Гарий можливо і не вмер би, якщоб менше пив. Хто йому питво постачав — всім в околиці було відомо. І звичайно, до слів Безхатного додано десятки інших. До Холуйського його слова дійшли у такому змісті, що ніхто інший, тільки цей дядько завинив у Гарого смерти. Безхатного зустрінувши, підпилий Холуйський зачав погрожувати, вимагав доказів. Схопив навіть за груди. Безхатний штовхнув і пан Халуйський заточуючися повалився у грязюку. Схопився розюшений, поривався битися. На його крики повиходили з хат люди. Поспокійнішав, але все домагався доказів. Не мав Безхатний модерної звички від своїх слів відмовлятися, сказав отже, що колиб Гарий менше пив, можливо і не помер би, а хто йому самогон постачав — самий він бачив пару разів. Колиж Холуйський далі його напастуватиме, то до поліції він не вдаватиметься, самий порадить так, що вибе панське завадіяцтво назавжди. Не зможе Холуйський самогону навіть пити готового, не то що гати. Погроза мала неабиякий успіх!

Збувся Безхатний одної напасти, а друга за нею вслід. І то від поважніших вже риб в околиці. Але так само через других людей.

Жив по сусідству фармер, Бабишин на імя, — те, що зовуть людина-невдачник. Не знав ані „лумера", як самий говорив, кожний його дурив, посмішковувався. Вивів восьмеро чи девятеро дітей. Йдучи на стацію по харчі Безхатний не міг оминути його фарми. Бабишин запросив його вступити до хати раз, другий. Далі просить перевірити його рахунки з склепарем. Місцеві торгівці впродовж літа давали фармерам на борг всяку всячину, заплату забирали вземі дровами. Заробляли подвійно — і на своїх товарах і на ціні дров. Кожна людина хоче жити, алеж бо мусить дати жити другій людині. Та тут було інакше. Товари в склепі продавалися дорожче чим по сусідніх околицях, — мішок муки різнився в ціні на пів доляра. Ціна дров знов нижча. Обчисляючи рахунки Бабишина завважив Безхатний цікаве явище: у підсумках траплялися похибки, але мабуть навмисні, бо все у користь склепаря. Фармер до тогож доводив, що склепар пододавав багато якихось річей, яких він не бачив. Різниця у підсумках за пів року доходила до двох десяток долярів, а й приписані річи виносили близько десятки. Довго не роздумуючи, Бабишин почимчикував до склепаря. Що там відбулося — розповіли люди, які все бачили. Дорогою Бабишин набирався мабуть все більшого завзяття й увійшовши до склепу з місця випалив замісць „добрийдень":

— Ви мене шахруєте, пане Зельман!

— Я тебе шахрую? — видивився на нього склепар ніби здивовано. — Звідки ти про те довідався, раз читати не вмієш? Хто це тобі сказав, Іване?

— А во, той маніґрант, що в Микитищиного Майка ліс рубає.

— Ну, й ти йому повірив? Я з тобою котрий вже рік „бизнесую", а такого між нами ще не було ніколи!

— Алеж бо й я працюю наче віл чорний і нічого з того не маю, а ви легко собі працюєте і вже тисячі а тисячі в банку, доми в місті маєте, — спромігся на розумні слова Бабишин.

— До інтересу необхідно розумну голову мати, не таку, як твоя, Іване! — повчив склепар. — Як що я тебе ошукую, ну, то не треба, щоб ти мене спомагав. Обійдуся і без тебе. Заплати мені довг, а дров твоїх я зовсім не потребую.

— Та я самий не знав би навіть... Це той маніґрант! — Бабишин почав оправдуватись.

— Ну, то веди інтерес з тим своїм маніґрантом. А чиж на багато я тебе ошукав?

— Та щось вісімнацять з центами.

— Бачите, які ви всі? Як нема чого жерти, на борг треба дістати, так збідниться і до пана Землмана. А почуєте десятку в кишені, то вже шахраєм мене робите. Ви всі погинулиб тут без мене! Заплати, Іване, те що винен і до мене більше не приходи!

(Дальше буде).

Микола Чубатий.

Берія маршалом червоної армії

Гідність маршала армії колись за старих „реакційних часів", часів почуття лицарськости серед народів християнської цивілізації було все у великій пошані. Само слово походить ще з часів французького середновіча, з часів лицарських виправ. Тоді начального вожда армії, що заступав короля або князя в особистім проводі армії, звали маршалом. Слово маршал набрало згодом значіння одинокого шефа армії, даної країни. Цю гідність признавали звичайно виїмково заслуженому генералови й то тільки одному в цілій нації. Такий звичай зберігся по нині в народів Західної Европи, в Англії та Франції. Там гідність маршала це навіть не якийсь військовий титул чи ранґа, це тільки військова гідність признавана нацією за виїмково великі заслуги для нації на полі бою проти ворогів держави. Тому теж говориться маршал Франції, анґлійський маршал і так дальше.

По першій світовій війні маршалом Франції був іменований Фош, начальний вожд аліянтських армій в Европі. По його смерти гідність маршала Франції признали маршалови Петенови за його бравурну оборону Вердену проти німців. Траґедія Франції та доказом комплетного хаосу в Европі є факт, що цей одинокий маршал Франції сидить нині під закидом державної зради тоїж самої Франції, як шеф так званого французького уряду Віші.

Під диктаторами маршали спролетаризувалися.

Допера під диктаторськими режімами в Европі в Німеччині та в Советах гідність маршала зійшла на пси; маршали спролетаризувалися так, як спролетаризувалися нині всі дотеперішні почування лицарськости та гідности людини. В часі теперішної війни маршали в націстичній Німеччині та комуністичній Росії зачали множитися як гриби по дощі. Властиво й Гітлер і Сталін, кожен з них, вважав себе маршалом своєї армії, одначе один і другий так розумівся на військовім ділі, як швець на кравецтві, тому з конечности один і другий мусів признати той найвищий військовий титул спершу одному ґенералови, а потім другому, третому й так дальше. Дивне, що так само робив Гітлер, так само робив Сталін. В Німеччині та в Советах намножилося маршалів як грибів по дощі. Мало не кожен більше знаний ґенерал ставав маршалом.

Чому це так було, не тяжко доглупатися. Один і другий диктатор боявся, що колиб був тільки один маршал в його царстві, то він готов в пригожу хвилину, овіяний славою побідного героя справді стати одиноким маршалом в державі, а Гітлера чи Сталіна кожен у своїй диктаторській країні нагнати на сто вітрів. Тому зачали ці диктатори множити маршалів, щоби висувати одного маршала проти одного Розумували в той спосіб: буде більше маршалів, так ніодин з них не стане одиноким божищем армії та країни. В додатку надія кожного молодшого ґенерала, що коли добуде ласку свого диктатора вірністю гончого пса, то й собі вскочить в мундір маршала, побуджували кожного шукати ласки ясного сонічка, від якого залежить життя, аванс, гідність або й смерть кожного маршала. В Советах та в націстичній Німечині маршали появлялися, якийсь час блестіли та зникали...

Ці самі причини ділали в Советах, ці самі причини приневолювали Гітлера множити маршалів в десятки, видвигати їх переходово до значіння, щоби неодин по кількох місяцях зійшов в тінь мало не повного забуття.

Був час, коли дуже популярним був маршал Ворошилов та Буденний. Скоро по вибуху німецько-російської війни притьмив тамтих маршал С. Тимошенко. Тимошенка величали як першого маршала та героя Советського Союза. Аж нагло зник Тимошенко з горизонту, а появилася хмара нових маршалів, доси нікому невідомих: Ватютин, Толбухин, Малиновський, Рокосовський, Черняховський, щоби згодом всіх їх притьмив маршал Жуков, кажуть перша особа серед достойників Советського царства зараз по Сталінови .

Всеж таки всі дотеперішні червоні маршали це були військовики. Правда маршалом став та маршальський мундір натягнув на себе також Сталін, але то якось так не разило. В диктаторських царствах диктатор на всім розуміється, тому так само як капраль Гітлер міг бути начальним вождом, так само маршалом міг стати Сталін. Гідність маршала спролетаризувалася, намножилося їх дозени, але то все таки були люди відомі як полководці та кожен, хоч переходово, міг похвалитися якимсь воєнним успіхом. Сензацією у цілому світі стало допера іменування останнього червоного маршала Берії.

Ґенераліссімус та останній маршал.

Кілька днів перед іменуванням Берії маршалом, Сталін позбувся титулу маршала та казав послушному Виконкомови Советського Союза призначити себе ґенераліссімусом, себто начальним вождом. Аж тоді маршалом став Берія.

Хто це Берія? Назвище тої людини доволі рідко появлялося на сторінках преси дарма, що по Сталінови в Советській тюрмі була це дійсно перша особа. Берія це прямий наслідник шефів Чека Джержинського та Менжинського, шефа ҐеПеУ Ягоди, розстріленого в часі останньої чистки старих комуністів. По страченні Шефа ҐеПеУ Ягоди шефом страшної російської тайної поліції став Берія. Йому то повірив Сталін перевести чистку старих комуністів та ґарантувати російський трон грузинському диктаторови.

Берія свою службу сповнив добре на повне вдоволення свого шефа. Повнив він добре видно свою службу й в часі війни. Його тверда рука поза фронтом теж немало причинилася до побіди Советів над націстами. Та видно його роля ще не скінчена, коли по війні, коли вже затихли гармати, шеф Народного Комісаріяту Внутрених Дел себто в советській дійсности шеф тайної і явної поліції стає червоним маршалом.

Хто є Берія по національности? Дотепер той пост найдовше занимали зросійщені поляки Дзєржиньскі та Менжиньскі. Ягода мав бути білоруським чи литовським зросійщеним жидом, Берія має бути лотишем. Відділи зросійщених комуністів лотишів в червоній поліції ще на початку революції вславилися своєю вірністю Кремлеви та безоглядністю; одним із них є Берія.

Можна було всіх ласк сподіватися для Берії, але яке відношення шефа ҐеПеУ до гідности маршала, гідности все доси добуваної на полі бою? На якім це побоєвищі вславився Берія, що й йому припала булава маршала по закінченню війни?

І Гімлер був біля Гітлера одним з найбільше всемогучих людей в націстичнім царстві, але гідности маршала таки не дістав. Чому не дістав? Мабуть тому, що рівночасно з призначенням Гімлера в маршали, інші маршали німецької армії булиб поскладали свої маршалківські булави Гітлерови на стіл. В диктаторських режімах такі типи як Гімлер та Берія є потрібні, одначе все таки серед військових німецької армії було на тільки самопошани, щоби не носити військовому ґенералови маршалківської булави разом з кровавим вішателем Гімлером. В Советах шеф кривавого НКВД стає червоним маршалом, рівним героєви на побоєвищі. А може останній маршал призначений маршалом на пострах всім попереднім, щоби ані одному з них не захотілося користати зі своєї слави як героя Советської родіни та її спасителя перед націзмом? Новий маршал показав вже, що вміє добре махати своєю булавою як шеф НКВД в дома, поза фронтом. За це його й маршалом зробили.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

АСТОРІЯ, Н. Й.

З ювилею для У. А. Допомогового Комітету.

В неділю 27. травня Асторійська Жіноча Громада обходила 18-літний ювилей свого існовання. Забава відбулася в галі Українського Демократичного Клюбу. Голова Жіночої Громади, п-ні М. Юкимицька, отворила ювилейне свято і попросила о. С. Каляра розпочати свято з молитвою разом з зібраними. Як нам відомо, Жіноча Громада, від коли існує посилала жертви до Европи на всіляки цілі, і тепер в часі війни не відмовилась від жертв на такі цілі як Американський Червоний Хрест, Ю. С. О., і на фонд лікування діточого паралїжу і на багато інших цілей. І на тім ювилею після промов і побажань, Жіночій Громаді, як від женщин, так і від мужчин, і на заклик пані А. Бурдиґи, щоби не забути і на сім ювилею за своїх братів і сестер в Европі, котрі були примусово забрані і засланi до чужих країв на примусові роботи, а тепер лишилися „як билина в полі", в холоді і в голоді й просять нас, як братів і сестер по крови за поміч, то булаб добра нагода, і днесь щось зібрати. На цей заклик зголосилися до збірки п-ні Левицька і п. Врублевський.

Жертви зложили слідуючі: П. Бурдиґа $10; Левицький $5; по $2: Борусь, Сидор, Якимицький, Василик, Н. Н. по $1: Ґалан, Гладкий, Михнів, Подольський, Зуский, Командо, Заровенний, Врублевський, Гаврилець, Семусь, Білінський, Фіґурський, Давидів, Фіґурський мол., Бродин, Ґрабовський, Довган, Трус, Зборовський, Питак, Кук, Буґера, Галатин, Гуменчук, Кубік, Табака. — Дрібними $1. — Разом збірка принесла $54, котру вислано до Філядельфії на руки У. А. Допомогового Комітету.

М. Якимицька, предс.,
А. Василик, секр.

РОСФОРД, О.

З орґанізаційних зборів У. Н. Союзу.

Збори відбулись дня 1. липня 1945 р. під ч. 139 Волнот Ст. Збори отворено місцевим секр. від. 235 п. Шумським, котрий представив членам і членкиням орґанізатора п. Білецького і головного радного п. Шмаґалу, що представив зібраним справу У. Н. Союзу від заснування аж до тепер. Сказав, як сильним є тепер У. Н. Союз, і що ми іміґранти потрафили зробити тут на чужині.

Відтак слідувала промова п. Білецького, в якій він висвітлив зібраним про працю У. Н. С., як то ми тяжко працювали не лише для себе, а для нового покоління та на жаль багато з нас і наших дітей ще до днесь блукають по чужих запомогових інституціях. Дальше говорив п. Білецький, яку то користь приносить нам У. Н. Союз. Тому то кождий з нас повинен сейчас вписатися, хто ще не належить до Союзу. Рівночасно згадав нашого ґенія Тараса Шевченка і взивав присутних, щоби шанували його заповідь: „Учітеся брати мої". Також говорив про науку і сказав, що у нас є досить книжок як для старших так і для молодших як в українській так і в анґлійській мові. Відтак забрав голос О. Рожко, котрий вияснив як в страшний спосіб знущались і знущаються вороги в старім краю над народом, церквами і стящениками, та над світською інтеліґенцією та провідниками, взивав, щоби вписуватись в члени У. Н. Союзу, бо це наша твердиня. Опісля заряджено збірку, якою занялись панни: Антошка Іж і Марія Корнова. Вони зібрали $82.50.

Г. Шумський, секр.

ПАТОКЕТ, Р. АЙ.

Замісць вінка на далеку могилу.

Дякуючи У. Н. Союзови за скору виплату посмертного по сині Генрі М. Сошек, що зістав вбитий на Окінаві, громадяни Петро і Олена Сошек переслали до У. А. Допомогового Комітету у Філядельфії $10 як жертву для українських жертв війни.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конґресового Комітету жертвували: Товариство Несення Помочі Українській Справі в Гемтремк, Міш., $10; Петро Бронецький з Честер, Па., $10 на пресовий фонд.

I. T.

ВАЛЮТА

Загально принято, що на державній валюті базується беспека всіх приватних і державних дібр. Зрозуміло, що питання валюти стало одним з найважніших в державному і господарському житті.

Від більше двох сотень літ рішається питання, яка валюта є найкращою, найбільш беспечною: золота, срібна, подвійна чи паперова і до сьогодні остаточно ще не рішено. До сьогодні стрічаємо різні держави з різними валютами. Треба сподіватись, що й тепешні часи принесуть багато новостей у цій важній ділянці всесвітньої господарки. Коротко хочемо глянути в історію культури, щоб краще розуміти еволюцію валюти і її значіння.

Гріш став середником виміни щойно тоді, коли взагалі наступила виміна дібр. Економісти приняли отже, що на початку були грабівництво, крадіж і рабунок. Ці середники були першими, що за їх поміччю людські добра переходили з одного господарського сектора в другий, інший. Про морські рабунки, що згодом переводилися в морське пірацтво, згадує в старо-грецьких часах Тукидид. Як дивно звучать нам сьогодні слова, що такі рабівничі морські виправи, що їх жертвою падали „неукріплені міста і розсіяні села", уважалося в старовину, як пише Тукидид, геройством, а самі рабівники і злодії вкривалися свого роду славою. Те саме потверджує історія з часів заложення сучасної Марсилії в 600 р. перед Хр. Але не лише морський рабунок був „в моді". Грабівництво, крадіж і рабунок загніздилися й на заселених суходолах і з давніх часів задержалися частинно, дещо в іншій формі, аж до нашого середновічча. Витворився був навіть специяльний рід ...грабіжницького лицарства, „равбріттер". Історія оповідає, що Рудольф Габсбурґ (1273-1291 рр.) знищив в одній лише Турингії 66 замків, що належали „равбріттерам".

Кінцем грабіжницького лицарства можна вважати в середній Европі „вічний краєвий мир" цісаря Максиміліяна І. (1459 р.). До цілковитого усунення грабежі і рабунків не дійшло.

Первісні народи, як приміром деякі на Борнео, беруть собі в сусідів, що їм подобається, лиш рабуючи і вбиваючи. Те саме роблять численні центрально африканські племена негрів.

Не все одняк міг „потребуючий" рабувати. Власник, або назвемо „маючий" був дуже часто сильнішим. На цьому саме підложжі зводилася і розрослася виміна дібр. Її найвигіднішим середником став гріш.

Замінна торгівля була першим кроком вперед. У розкопах південної Франції знайдено з передісторичної доби мушлі з Атлянтійського океану і роги антильопи знад Висли. Відкопані старо-єгипетські плоскорізьби з ок. 1450 р. перед Хр. представляють нам теж замінну торгівлю: селянин подає на торгу цибулю, збіжжа, риби і мушлі, а міщанин подає йому за це шнурки склянних перел, віяльця, перфуми, тощо. В Україні знайдено численні предмети виміни грецького, римського, германського і китайського походження. З латинського слова „кавпо" — шинкар, випроваджують слово „кавфман" - купець.

Модерна держава у старовину — Рим — провадила теж замінну торгівлю. Молодший Ґракх оповідає: „Амфори наповнені вином, повертають до Риму наповнені золотом". — А про замінну торгівлю з кельтами оповідає Позидоній: „Вони дають один збанок вина і одержують за це молодого невільника". Так отже бачимо, що в старовину сповняло ролю гроша дуже часто — вино. У часах Олександра Великого сповняло ролю гроша в Єгипті збіжжа. У Вавилоні раховано вже 2800 р. перед Хр. всі ціни піль і лук скількістю збіжжа. З Персії заховалась до наших часів леґенда про ґеніяльного винахідника гри в шахи, що її він назвав в честь свойого пана і володаря „шах". Запитаний шахом, якої платні-нагороди собі бажає за цю ґеніяльну гру, мудрець відказав: стільки зерен пшениці, щоб могти закрити всі поля шахівниці в цей спосіб, щоб від першого поля з одним зерном почавши, класти на наступне квадрат попереднього числа зерен. Не роздумуючи над скількістю, шах мав згодитися. Виявилось однак, що в цілій Персії бракувало пшениці, щоб в цей спосіб числячи, закрити 64 поля шахівниці. При впровадженні в обіг дзвінкої монети велів Карло Великий вибивати феніґи ваги 32 зерен пшениці. Здавковою, малою монетою служили в стейті Ґеорґія яйця, аж до 1865 р. Початкову ролю гроша сповняла теж і худоба. Наше сучасне слово „Капітал" випроваджують від латинського „капіталє", що означає скількість голов худоби. Від слова „пекус" — худоба, походить слово „пекунія" — гроші та споріднені з ним „пекуліюм" — добро і „пекулятус" грабіж. Гомер згадує, що Ляерт купив Евриклею за 20 волів. Гарні дівчата називає Гомер „приносильницями волів", бо за них платили женихи рогатою худобою. У східньому Судані стрічається й сьогодні приповідку: „дівчата наповняють обори, хлопці їх випорожнюють". Всякі кари плачено в Греції, Римі і в старій Германії рогатою худобою.

— В інших народів стали й інші предмети виміни валютою. Залежно, що було в даному краю найбільше ціненим. До 15. століття платили москалі китайцям за їхні шовки шкурами диких звірят. Слово „куна", або „видра" — було довший час тотожне в значінню з поняттям „гріш". Цю назву („куни") своєї валюти впровадила була недавно Хорватія.

Шкірки з вивірок уважано в Вірджінії до 1667 р. офіційним платіжним середником. Серед індіянського племени кароків цінилося найбільше червоний скальп дятеля. У багатьох інших народів і племен стрічаємо риби, сіль, риж, перли, дорогі камені і... золото, що сповняють ролю середника виміни — гроша і є краєвою валютою.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДВІ МОЛОДІ ПРОФЕСІЙНІ СИЛИ.



Надія Буцяк



Анна Буцяк

Патріотичні громадяни, Іван і Марія Буцяк, з Нюбурипорт, Масс., мають неабияку радість, що діждалися, що їх обидві доні, Надія і Анна, покінчили університетські студиї та збільшили ряд українсько-американських професіоналістів. А ми раді, що хоч ця родина живе серед не-українського середовища, бо українців там немає, а подбала, щоби діти мали звязок і з українським життям та були у своїй організації. Всі вони, є членами 238 відділу У. Н. Союзу, що є в Бостон, Масс. До цього додамо, що в червні цього року п-нна Надія Буцяк покінчила науку в Нейсон Каледж в Мейн, де спеціялізувалась в „Гом Економикс", діставши диплому „Бечелор оф Саєнс". По феріях вона обійме посаду в вищій школі в Бостоні. П-нна Ганя студиювала біольоґію і хемію в Юніверзіті оф Ню Гемпшир і одержала тепер диплому як „Бечелор оф Саєнс". Тепер працюватиме як хемік. Обидві сестри відгравали визначні ролі за студентських часів і займали різні почесні становища в студентських організаціях. — Подав М. Давискиба.

АКРОН, О.

На поміч жертвам війни.

„Помагайте збігцям! Спасайте нас від голодової смерти! Ратуйте, бо ми нагі і босі і голодні!" Ось такі слова і поклики бачимо і читаємо в наших часописах щодня. Серцю тяжко видержати, бо знаємо, що такі слова не є ніяка видумка, але сльозами покриті.

Наша громада, хоч не велика щодо числа українців, взялася до праці, щоб по своїх силах помогти дещо тим нещасним.

Скликано збори всіх товариств, що гуртуються коло української католицької церкви. Вибрано Комітет і цей Комітет, щоб не оминути нікого, поділив місто на три части і пішли від хати до хати за жертвами. Громадяни віднеслись до Комітету щиро і прихильно, а доказом цього є, що збірка принесла 500 долярів.

Рівнож відбулися дві спільні вечері на цю ціль. Чистого доходу було $167.63.

Комітет вислав чек на суму $500 на руки З. У. А. Допомогового Комітету в Філядельфії, а решта остає в касі, бо збірка продовжується дальше.

За Комітет: Теодор Баран, предс.; Василь Пулк, кас.; Олекса Зепко, секр.

Жертви зложили на руки місцевого Комітету для потерпівших в Европі і вислані до У. А. Д. Комітету в Філядельфії, Па.

По $25: Відділ 295 У. Н. С., Відділ 68 Провидіння, Союз Українок Америки ч. 9.

$20: Молод. Відділ 180 У. Н. Союзу.

$16: Іван Зепко.

$15: Мих. Судомір.

$11: Мих. Петруна.

По $10: Союз Українок Америки ч. 7, Теодор Баран, Василь Пулк, о. Іван Дорогович, Евгенія Зепко, Стеф. Дрехлер, Ник. Фіґель, Марія Спірняк, Григорій Сташків, Мих. Філяс, Іван Куцик.

$7: Николай Українець.

По $6: Олекса Зепко, Константин Зепко, Яків Іваницький.

По $5: Мих. Ґеряк, Марія Козір, Максим Хорощак, Теодор Маційовський, Ілля Гурин, Ник. Шквара, Григ. Мончак, Мих. Бала, Олекса Кудера, Іван Томко, Лука Сахарнецький, М. Іванцьо, Дмитро Мискало, Стефан Пільо, Семен Дудра, Іван Коч, Никола Сивик, Мих. Чаплик, Стефан Матвіїв, Володимир Поливка, Семен Антонюк, Кіндрат Пірка, Никола Іваницький, Дмитро Різник, Мих. Богда, Антін Сироїд, Стефан Цепко, Стефан Яворський, Н. Н.

По $3: Йосиф Полянський, Ник. Савула, Стефан Ґарбар, Дмитро Матвіїв, Стефан Роґалинський, Гнатко Лесняк.

По $2: Евгенія Пулк, Катерина Тарас, Юліян Зепко, Вас. Штaшків, Николай Сорока, Василь Толочко, Антін Ґалаті, Ева Венгер.

По $1: Василь Худзій, Анна Меґавен, Пилип Баранецький, Панько Коч, Павлина Федор, Анастазія Зепко, П. Керлик, Г. З. Керлик.

Збірка того самого Комітету в Кентон, О.

По $5: Антін Бандровський, Іван Скубяк, Антін Клюс, Іван Дель, Мих. Скубяк, Петро Клюс, Стефан Демчак.

По $2: Іван Демчак, Стефан Попек.

Росфорд і Толідо, О.

на поміч жертвам війни.

На організаційних зборах відділів Українського Народного Союзу з Росфорду і Толідо, що відбулися 1. липня 1945 р. в Росфорд, О. в салі Українського Дому приявні зложили свої жертви для помочі жертвам війни.

Жертвували наступні громадяни:

$25: Український Американський Горожанський Клюб.

По $5: о. Володимир Рожко, Андрій Теплий, Максим Завойський.

$3: Михайло Кушнір.

По $2: Антін Їж, Михайло Бобак, Юрій Ґрод, Григорій Миськів, Юрій Лещук, Василь Ратич, Ігнатій Кушнір, Дмитро Шмаґала з Клівленд, О., Давид Барна.

По $1: Іван Кульматицький, Павлина Кульматицька, Григорій Шумський, Михайло Ватраль, Анна Андриц, Стела Бобак, Наталка Корнова, Марія Корнова, Іван Бобак, Антонина Їж, Михайло Чорний, Михайло Денько, Анастазія Павлюк, Йосиф Бобак, Йосиф Афтанас, Василь Страхоцький, Дмитро Медецький, Михайло Корнова, Лев Бобак, Андрій Унисько, Іван Крупяник; дрібними датками 50 ц.

Разом $82.50.

Збіркою занялися п-ні Антонина Їж і Марія Корнова.

Всім жертводавцям сердечна подяка.

Антонина Їж, Марія Корнова.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

К. Добрянський, Ню Йорк. — У списку жертв з віча в дни 1. липня пропущено Ваше імя і жертву $10.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. — Збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158, що мали відбутися 4. серпня, не відбудуться, а відложені з важних причин на пятницю, 10. серпня, в 8. год. вечір в У. Н. Домі, 216-218 Гренд ул. Згідно зо статутом і ухвалою піврічних зборів, член, котрий не прийде на збори підлягає карі 50 ц., яка буде вписана до місячних вкладок. Котрий член не раплатить вповні належитостей до товариства стратить право до запомоги. Тому, щоби уникнути всяких неприємностей, приходіть всі на кожні збори. — М. Кіт, рек. секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 6. липня 1945 р. зістав убитий у Німеччині міною ВАСИЛЬ ЯРИЧЕВСЬКИЙ, член 155. відділу У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.

Вже по скінченню війни здавалось, що вже ціла біда проминулась. Та, на жаль, смерть таки ще на нього чигала і таки його знайшла. Покійний прожив всього 30 літ. Полишив у великім смутку батька і матір, які лише його одного мали, та жену Лотте по назвищу Войтович, замешкалу в Елізабет. — В. Й. П.!

М. Чумер, секр.

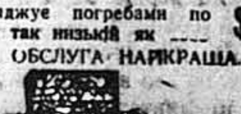
ПОШУКУЮТЬ

БОГДАН ІВАНЧУК пошукує свого брата ЯРОСЛАВА ІВАНЧУКА з Галичини.

МАРІЯ КУРОЧКА з Слобідки Струсівської, Галичина, пошукує ЛЬВА ҐАЛАНДЖІЯ й інших кревних та знайомих.

По ближчі інформації пишіть, в обидвох справах, на адресу: GREGORY KOWALCZYK P. O. Box 28, Great Meadows, N. J.







ТАРЗАН, ч. 1221. Коротка радість.



Тарзан привязав драбину до бовдура, і тубільці один за одним вдерлися на скалу.

Так вони вдиралися з одного виступу скали на другий, а потім так само сходили вниз.

І так нарешті вони вернулися до свого села, де Тарзана витали як спасителя.

Тоді Тарзан й його дружина пустилися щасливо з поворотом домів. Але їх щастя не тривало довго.